

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10991 - Estratègies d'Intervenció amb Famílies a la Primera Infància
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	10991 - Estratègies d'Intervenció amb Famílies a la Primera Infància
Crèdits	1 presencials (25 hores) 2 no presencials (50 hores) 3 totals (75 hores).
Grup	Grup 1, 1S(Campus Extens)
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professors	Horari d'atenció alumnat					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
María Jerónima Ferrer Ribot maria.ferrer-ribot@uib.es	14:00h	15:00h	Dimecres	07/09/2011	25/07/2012	A-107

Titulacions on s'imparteix l'assignatura

Titulació	Caràcter	Curs	Estudis
Màster Universitari de Primera Infància: Perspectives i Línies d'Intervenció	Postgrau		Postgrau

Contextualització

Aquesta assignatura, juntament amb *Drets i polítiques d'atenció a la primera infància i Serveis socioeducatius i experiències educatives innovadores a Europa*, s'inclou en el mòdul 3 titulat *Perspectives i intervenció des de l'àmbit social i educatiu*. El mòdul té com a finalitat analitzar la situació actual de la primera infància des dels contextos socials i educatius, conèixer polítiques de suport a la primera infància per revisar i comprendre la realitat, i proposar noves estratègies d'intervenció. És així que l'àmbit social i comunitari es mostra a través de l'aproximació a l'anàlisi dels diversos serveis i les experiències educatives actuals que es desenvolupen a Europa tenint en compte la multidiversitat. També l'aprofundiment en el marc legislatiu i polític permet emmarcar quines són les perspectives i definir els eixos que cal tenir esment per dissenyar intervencions encaminades a vetllar per a la qualitat de vida de la primera infància: la protecció i el suport a les famílies.

El suport als pares i mares i l'educació infantil en centres no haurien de ser incompatibles. De fet, per als nins i nines de famílies amb dificultats, el programa més efectiu serà aquell que combini l'assistència a un centre d'educació, amb una atenció de qualitat, juntament amb el suport als pares i mares. La revisió de la literatura científica mostra clarament que els programes d'intervenció més efectius són aquells que proporcionen una educació primerenca en els centres, centrada en el nen, alhora que procuren una forta implicació i formació dels pares i mares, així com amb activitats educatives programades en la llar i amb mesures de suport a les famílies. Les investigacions actuals, principalment a l'àmbit europeu, treballen per identificar la naturalesa concreta i les característiques que caldria tenir aquest suport a les famílies en el que, sens dubte, s'hauria d'incloure el treball sobre les creences dels pares i la seva concepció sobre l'educació dels infants.

L'assignatura *Estratègies d'intervenció amb famílies en la primera infància* es centra en l'anàlisi dels contextos familiars, fonamental en els primer anys de vida dels infants, i en les característiques necessàries per a l'exercici de les funcions parentals, així com es descriuen programes, recursos i estratègies que

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10991 - Estratègies d'Intervenció amb Famílies a la Primera Infància
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

ofereixen suport a la parentalitat. En qualsevol cas, es revisaran quines són les principals línies de recerca actuals relacionades amb la temàtica.

Requisits

Recomanables

Es recomana cursar l'optativa Mitjans de comunicació i primera infància

Competències

Específiques

1. CE1: Demostrar la capacitat de treballar en un equip interdisciplinari respectant la pluralitat de perspectives i el contrast d'opinions aportant idees que puguin optimitzar el propi treball..
2. CE4: Conèixer, adaptar, aplicar i avaluar programes o serveis per a l'atenció a la primera infància en contextos socioeducatius o sociosanitaris.

Genèriques

1. CG2: Realitzar una anàlisi crítica, avaluar i sintetitzar idees noves i complexes.
2. CG5: Integrar coneixements i formular judicis a partir d'una informació incompleta o limitada que inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a la primera infància..

Continguts

Continguts temàtics

Tema 1. El sistema familiar: perspectiva ecològica i sistèmica

- * Anàlisi del sistema familiar: principal context socialitzador en la primera infància
- * Les famílies i el cicle vital: el trànsit de les diverses etapes i el període crític de la primera infància

Tema 2. La parentalitat positiva: principis i implicacions

- Recomanacions i promoció
- Característiques de la parentalitat positiva. El desenvolupament de les capacitats parentals en la primera infància

Tema 3. Recursos i estratègies de suport a la parentalitat en la primera infància

- Programes i serveis de suport a la parentalitat en la primera infància
- La teràpia familiar: promoció del bon tracte de l'infant i tractament en el context familiar

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10991 - Estratègies d'Intervenció amb Famílies a la Primera Infància
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

- Els professionals de la infància en el treball amb famílies: rols i reptes actuals

Metodologia docent

Els crèdits de contacte professorat-alumnat representen el 33'3% dels crèdits de les assignatures i els crèdits de treball personal el 66'6%. Així doncs, i tenint en compte que l'assignatura és de 3 crèdits ECTS, les hores de contacte professorat-alumnat serà de 25 hores (8,3 h x 3 crèdits), repartides de la següent manera:

- 4 sessions de classes presencials amb tot el grup classe, de 4 hores cadascuna (total 16h) dedicades fonamentalment a introduir els continguts i a posar en comú les reflexions i debatre sobre elles.
- 5 h de tutories grupals en equips reduïts (horari a acordar amb el professor/a)
- 4 h de tutories individuals, dedicades a fer un seguiment del Pla de Treball individual de cada alumna/e i del seu procés d'aprenentatge (horari a acordar amb el professor/a)

Durant les hores de treball personal de l'alumnat (50 h, que sumades a les 25 h. de contacte, equivalen a les 75 hores de l'assignatura) l'alumnat haurà de realitzar les activitats i exercicis inclosos en el Pla de Treball. Aquestes activitats inclouen: estudi de cas, comentaris de textos, lectura de llibres, estudi personal, etc., que complementaran els continguts introduïts en les classes presencials i treballats en les sessions de treball dirigit.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció
Classes teòriques	Classes magistrals. Lectura i discussió de textos i casos.	Grup gran (G)	Exposició i anàlisi per introduir els continguts i posar en comú les reflexions i debatre sobre elles.
Tutories ECTS	Tutories grupals	Grup petit (P)	Seguiment del treball de l'estudi de cas (horari a acordar)
Tutories ECTS	Tutories individuals	Grup petit (P)	Seguiment del treball individual de cada alumna/e i del seu procés d'aprenentatge (horari a acordar)

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció
Estudi i treball autònom individual	Comentari i anàlisi de documents i bibliografia.	Lectura i reflexió sobre la documentació i bibliografia bàsica assenyalada
Estudi i treball autònom en grup	Estudi de cas	Es realitzarà un estudi de cas sobre una família en el que es desenvoluparan els continguts treballats a l'assignatura. Així s'haurà de recollir informació d'una família per tal d'analitzar el context familiar, les problemàtiques associades al període de la primera infància i les característiques de les capacitats parentals.
Estudi i treball autònom en grup	Treball interdisciplinari del mòdul 3: Anàlisi actual de contextos de vida de la primera infància	L'objectiu d'aquest treball és adquirir una visió interdisciplinària en relació a dues temàtiques actuals que condicionen i determinen la qualitat de vida de la primera infància en el nostre context: - La primera infància en contextos de multiculturalitat - La primera infància en contextos de vulnerabilitat Per a l'elaboració del treball s'hauran de considerar els següents aspectes tot integrant els continguts desenvolupats a les diferents matèries del mòdul:

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10991 - Estratègies d'Intervenció amb Famílies a la Primera Infància
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Descripció
		1-Recerca de polítiques i normatives estatals i autonòmiques relacionades amb la temàtica escollida 2-Anàlisi de les problemàtiques familiars 3-Anàlisi dels suports i recursos estatals, autonòmics i locals adreçats a les famílies i primera infància 4-El tractament de la imatge de la infància en els mitjans de comunicació en contextos de multiculturalitat o vulnerabilitat Aquest treball es pot realitzar en petit grup (dos/tres alumnes), s'haurà d'especificar la temàtica escollida (multiculturalitat o vulnerabilitat) i desenvolupar-la en funció dels continguts assenyalats.

Estimació del volum de treball

El volum estimat a realitzar en el procés d'ensenyament i aprenentatge de l'assignatura i per a cadascuna de les modalitats organitzatives queda reflectit de la següent manera:16

Modalitat	Nom	Hores	ECTS	%
Activitats de treball presencial		25	1	33.33
Classes teòriques	Classes magistrals. Lectura i discussió de textos i casos.	16	0.64	21.33
Tutories ECTS	Tutories grupals	5	0.2	6.67
Tutories ECTS	Tutories individuals	4	0.16	5.33
Activitats de treball no presencial		50	2	66.67
Estudi i treball autònom individual	Comentari i anàlisi de documents i bibliografia.	5	0.2	6.67
Estudi i treball autònom en grup	Estudi de cas	15	0.6	20
Estudi i treball autònom en grup	Treball interdisciplinar del mòdul 3: Anàlisi actual de contextos de vida de la primera infància	30	1.2	40
Total		75	3	100

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informarà els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Les competències establertes a l'assignatura, seran valorades de manera global dins el mòdul 3 del Màster mitjançant l'aplicació d'una sèrie de procediments d'avaluació. A la taula del present apartat es descriu per a cada procediment d'avaluació, la tipologia (recuperable: R, no recuperable: NR), els criteris d'avaluació i el seu pes en la qualificació de l'assignatura.

L'alumne obtindrà una qualificació numèrica entre 0 i 10 per a cada activitat avaluativa, la qual serà ponderada segons el seu pes, a fi d'obtenir la qualificació global de l'assignatura. Per superar l'assignatura,

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10991 - Estratègies d'Intervenció amb Famílies a la Primera Infància
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

L'alumne ha d'obtenir un mínim de 5 punts sobre 10 mitjançant la suma ponderada de totes les activitats realitzades.

Classes magistrals. Lectura i discussió de textos i casos.

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Altres procediments (No recuperable)
Descripció	Exposició i anàlisi per introduir els continguts i posar en comú les reflexions i debatre sobre elles.
Criteris d'avaluació	1) assistència i participació a les sessions del curs, mínim 80% 2) adequació de les preguntes i comentaris realitzats (argumentació de les idees, relació amb els continguts treballats, aportació d'idees i experiències professionals, plantejament de preguntes i qüestionaments que ajudin al grup a avançar)

Percentatge de la qualificació final: 20% per l'itinerari A

Tutories grupals

Modalitat	Tutories ECTS
Tècnica	Treballs i projectes (No recuperable)
Descripció	Seguiment del treball de l'estudi de cas (horari a acordar)
Criteris d'avaluació	El professor avaluarà la participació activa, el compliment de les tasques proposades així com l'aportació d'idees rellevants relacionats amb els continguts.

Percentatge de la qualificació final: 10% per l'itinerari A

Estudi de cas

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (Recuperable)
Descripció	Es realitzarà un estudi de cas sobre una família en el que es desenvoluparan els continguts treballats a l'assignatura. Així s'haurà de recollir informació d'una família per tal d'analitzar el context familiar, les problemàtiques associades al període de la primera infància i les característiques de les capacitats parentals.
Criteris d'avaluació	L'adequació en l'elecció del cas; la aplicació dels continguts de l'assignatura en l'anàlisi del cas; les tècniques de recollida de dades; l'anàlisi i aportació d'idees rellevants; la capacitat de reflexió. L'extensió màxima del treball ha de ser entre 8-10 pàgines.

Percentatge de la qualificació final: 30% per l'itinerari A

Treball interdisciplinari del mòdul 3: Anàlisi actual de contextos de vida de la primera infància

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (Recuperable)
Descripció	L'objectiu d'aquest treball és adquirir una visió interdisciplinari en relació a dues temàtiques actuals que condicionen i determinen la qualitat de vida de la primera infància en el nostre context: -La primera infància en contextos de multiculturalitat - La primera infància en contextos de vulnerabilitat Per a l'elaboració del treball s'hauran de considerar els següents aspectes tot integrant els continguts desenvolupats a les diferents matèries del mòdul: 1-Recerca de polítiques i normatives estatals i autonòmiques relacionades amb la temàtica escollida 2-Anàlisi de les problemàtiques familiars 3-Anàlisi dels suports i recursos estatals, autonòmics i locals adreçats a les famílies i primera infància 4-El tractament de la imatge de la infància en els mitjans de comunicació en contextos de multiculturalitat o vulnerabilitat

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10991 - Estratègies d'Intervenció amb Famílies a la Primera Infància
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

Criteris d'avaluació	<p>Aquest treball es pot realitzar en petit grup (dos/tres alumnes), s'haurà d'especificar la temàtica escollida (multiculturalitat o vulnerabilitat) i desenvolupar-la en funció dels continguts assenyalats.</p> <p>L'adequada consulta de fonts bibliogràfiques, documentals i orals; l'aplicació dels continguts de les matèries en el desenvolupament de la temàtica; l'elaboració i redacció del treball; reflexió i anàlisi crític sobre la situació actual en relació al tema escollit. L'extensió màxima del treball és entre 15-20 pàgines.</p> <p>Es realitzarà una avaluació compartida a través de les assignatures del mòdul.</p> <p>Lliurament del treball: 30 d'abril</p>
----------------------	---

Percentatge de la qualificació final: 40% per l'itinerari A

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

- Barudy, J. i Dantagnan, M. (2005). Los buenos tratos a la infancia. Barcelona: Gedisa. Cap. 5. (77-125)
- Mínuchin, S. (1986). Familias y terapia familiar. Buenos Aires: Gedisa. Cap. 1

Bibliografia complementària

- Ackerman, B.P.; Izard, C.E.; Schoff, K.; Youngstrom, E.A. i Kogos, J. (1999). Contextual risk, caregiver emotionally and the problem behavior of six and seven-year-old children from economically disadvantaged families. *Child*, 70(6), 1.1415-1.427.
- Amorós, P.; Palacios, J.; Fuentes, N.; León, E. i Mesas A. (2003). Famílies cangur. Una experiència de protecció a la infància. Barcelona: Fundació La Caixa. Col·lecció Estudis Socials, núm. 13.
- Amorós, P. i Palacios, J. (2004). Acogimiento familiar. Madrid: Alianza.
- Andolfi, M. (1987). Terapia familiar. Buenos Aires: Paidós.
- Antón, M. (2003). Serveis d'atenció a la infància de 0 a 6 anys. El cas de la ciutat de L'Hospitalet. Universitat Autònoma de Barcelona. Tesi doctoral.
- Arranz, E. (coord.). (2004). Familia y desarrollo psicológico. Madrid: Pearson Educación.
- Arruabarrena, M.I. i De Paúl, J. (1996). Maltrato a los niños en la familia. Evaluación y tratamiento. Madrid: Pirámide.
- Barudy, J. (2000). Guía valoración habilidades parentales. Document no publicat.
- Barudy, J. (2005). Guía de valoración de las competencias parentales a través de la observación participante. Document no publicat.
- Barudy, J. i Dantagnan, M. (2005). Los buenos tratos a la infancia. Barcelona: Gedisa.
- Barudy, J. i Marquebreucq, A.P. (2006). Hijas e hijos de madres resilientes. Barcelona: Gedisa.
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology Monographs*, 4, 1-102.
- Beavers, W.R. i Hampson, R.B. (1995). Familias exitosas. Evaluación, tratamiento e intervención. Barcelona: Paidós.
- Belart, A. i Ferrer, M. (1998). El ciclo de la vida: una visión sistémica de la familia. Bilbao: Desclée de Brouwer. Col·lecció Serendipity.
- Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: a process model. *Child Development*, 55, 83-96.
- Bowlby, J. (1989). Una base segura. Aplicaciones clínicas de una teoría del apego. Barcelona: Paidós.
- Brazelton, T.B. (1981). On becoming a family. New York: Merloyd Lawrence.
- Brazelton, T.B. (1982). Bebés y madres: el primer año de vida. Buenos Aires: Emecé Editores.
- Brazelton, T.B. i Cramer, B.G. (1993). La relación más temprana. Padres, bebé y el drama del apego inicial. Barcelona: Paidós.
- Brazelton, T.B. i Greenspan, S. I. (2005). Las necesidades básicas de la infancia. Barcelona: Graó.
- Bronfenbrenner, U. (1987). La ecología del desarrollo humano. Barcelona: Paidós.

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10991 - Estratègies d'Intervenció amb Famílies a la Primera Infància
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

- Cancrini, L. ; De Gregorio, F. i Nocerino, S. (1997). Las familias multiproblemáticas. A Coletti, M. i Linares, J.L. (comp.). La intervención sistémica en los servicios sociales ante la familia multiproblemática. La experiencia de Ciutat Vella. pàgs. 45-82. Barcelona: Paidós.
- Carballo, S.; Guerra, O; Panadés, C.; Rosselló, V. i Vaño, C. (1994). La familia des d'una perspectiva sistémica. Institut d'Estudis Baleàrics, 50, pàgs. 33-48.
- Casas, F. (2002). Políticas y servicios para la infancia en Europa. A F. Casas i C. Gómez-Granell (comp.) Infancia, familia y calidad de vida. pàgs. 3-22. Barcelona: Instituto de Infancia y Mundo Urbano (CIIMU).
- Cataldo, C. Z. (1991). Aprendiendo a ser padre. Madrid: Visor.
- Ceballos, E.M. i Rodrigo, M.J. (1998). Las metas y estrategias de socialización entre padres e hijos. A M.J. Rodrigo i J. Palacios (coords.). Familia y desarrollo humano. pàgs. 225-243. Madrid: Alianza.
- Clemente, R. i Hernández, C. (1996). Contextos de desarrollo psicológico y educación. Málaga: Aljibe.
- Coletti, M i Linares, J.L. (1997). La intervención sistémica en los servicios sociales ante la familia multiproblemática. La experiencia de Ciutat Vella. Barcelona: Paidós.
- Cooper, P. J. i Murray, L. (1997). The Impact of Psychological Treatments of Postpartum Depression on Maternal Mood and Infant Development. A L. Murray i P. J. Cooper (ed.) In Postpartum Depression and Child Development. pàgs. 201-220. New York: Guilford Press.
- Cummings, E. i Davies, P. (1994). Children and Marital Conflict. The Impact of Family Dispute and Resolution. London: The Guilford Press.
- Cunningham, C. i Davis, H. (1988). Trabajar con los padres. Marcos de colaboración. Madrid: Siglo XXI.
- Dowling, E. i Osborne, E. (1996). Familia y escuela. Una aproximación conjunta y sistémica a los problemas infantiles. Barcelona: Paidós.
- Elorza, C. i Rubio, T. (1999). Servicios educativos para padres noveles. Cuadernos de Pedagogía, 282 , pàgs. 31-34.
- Epstein, N.B.; Bishop, D.S. i Baldwin, L.M. (1982). McMaster Model of Family Functioning: A view of the normal family. A F. Walsh (comp.) Normal family processes. Nueva York.
- Estela, A. i Jubete, M. (1990). Projecte Context-Infància. Ajuntament de Barcelona. Fundació Bernard Van-Leer. Document no publicat.
- Falicov, C. (2001). Migración y familia. Perspectivas Sistémicas- noviembre-febrer, 69. Article on-line: <http://www.redsistemica.com.ar/migracion.htm>. [consulta 29-03-2008].
- Ferrer, M. i Riera, M. A. (2003). Innovació i experimentació de serveis socio-educatius per a infants i famílies: els espais familiars. Enginy. Col·legi Oficial de Psicòlegs de les Illes Balears, núm.12-13, pàgs.49-56.
- Ferrer, M.; Mir, M.L.. i Riera, M.A. (2007). Educación para la Salud Mental en la Primera Infancia. Cap. V. Lineas de Especialización en Enfermería: Colección y Acciones Formativas- (en premsa).
- Ferrer, M. i Riera, M.A. (2007). El rol i les intervencions dels professionals en programes socioeducatius per a famílies de risc. Enginy. Col·legi Oficial de Psicòlegs de les Illes Balears, núm.16-17, pàgs. 31-39.
- Flaquer, L. (2002). Cambios en la estructura familiar. A Casas, F. i Gómez, C. (comp.) Infancia, familia y calidad de vida, pàgs.48-6. Barcelona: Instituto de Infancia y Mundo Urbano (CIIMU).
- Flaquer, L., Olivar, E. i Gómez, A. (2004). Polítiques de suport a les famílies. Guix d'Infantil, núm. 20. pàgs.10-13.
- Gómez-Granell, C. (2002). El observatorio de la infancia y la familia de Barcelona. A Casas, F. i Gómez, C. (comp.) Infancia, familia y calidad de vida, pàgs. 32-47. Barcelona: Instituto de Infancia y Mundo Urbano (CIIMU).
- González, M.M. i Palacios, J. (1992). Interacció educativa adult-infant en l'àmbit familiar. Nivells d'anàlisi i nivells de significació. Temps d'Educació, 7, pàgs. 89-115.
- González Sala, F. (2006). Estudio de los perfiles de las familias en situación de riesgo social: Programas de ayuda P.E.R y P.E.P. del Ayuntamiento de Valencia. Universitat de Valencia. Tesis doctoral.
- Gracia, E. (1997). El apoyo social en la intervención comunitaria. Barcelona: Paidós.
- Gracia, E. i Musitu, G. (2003). Social isolation from communities and child maltreatment: a cross-cultural comparison. Child abuse and neglect, 27 (2), pàgs.153-168.

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10991 - Estratègies d'Intervenció amb Famílies a la Primera Infància
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

- Granell, E. (1986). Evaluation of high risk indices for preventive programs: A new challenge for behavioral assessment. *Evaluación Psicológica*, 2, (5), pàgs. 3-13.
- Grossmann, K. i Grossmann, K.E. (1991). Newborn behavior early parenting quality and later toddler-parent relationships in a group of German infants. A J.K. Nugent, B.M.Lester i T.B. Brazelton (Eds.). *The cultural context of infancy*. Vol II, pàgs. 3-38. Norwood: Ablex.
- Grych, J. i Finchman, F. (2001). *Interparental Conflict and child development. Theory, Research and Application*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Haley, J. (1973). *Terapia no convencional*. Buenos Aires: Amorrortu.
- Haley, J. (1976). *Terapia para resolver problemas*. Buenos Aires: Amorrortu.
- Howes, P.W. i Cicchetti, D. (1993). A family/relational perspective on matreating families: parallel processes across systems and social policy implications. A D. Cicchetti i S.L. Toth (eds.): *Child abuse, child development and social policy*. pàgs. 249-300. Noorwood, NJ: Ablex.
- Jimenez, M. (2000). *Las relaciones interpersonales en la infancia*. Málaga: Aljibe.
- Main, M. i Weston, D. (1981). The quality of the toddler's relationship to mother and father: related to conflict behaviour and the readiness to establish new relationships. *Childs Development*, 52. pàgs. 932-940.
- Máiquez, M.L.; Rodrigo, M.J.; Capote, C. i Vermaes, I. (2000). *Aprender en la vida cotidiana. Un programa experiencial para padres*. Madrid: Aprendizaje Visor.
- Majem, T.; Estela, A. i Jubete, M. (1995). Dos nuevos servicios de educación no formal. *Cuadernos de Pedagogía*, 239. pàgs. 20-23.
- Mantovani, S. i Anolli L. *Tempo per le famiglie: un'iniziativa per bambini e genitori (memòria de treball no datada)*.
- Marrone, M. (2001). *La teoria del apego. Un enfoque actual*. Madrid: Psimática.
- Massie, H. i Campbell, K. (1983). *The Massie-Campbell Scale of Mother-Infant Attachment Indicators During Stress (AIDS Scale)*. New York: Basic Books.
- Méndez, L.; Lacasa, P. (1995). Aprender y enseñar en situaciones cotidianas: observando la interacción de Teresa con los adultos. A P. Fernández-Berrocal i A. Melero (comps.), *La interacción social en contextos educativos*, pàgs. 327-377. Madrid: Siglo XXI.
- Minuchin, S. i Montalvo, B. (1967). Technique for working with Disorganized Low Socioeconomic Families. *American Journal of Orthopsychiatry*, vol, 37. pàgs.880-887 .
- Minuchin, S. i Fishman, H.Ch. (1988). *Técnicas de terapia familiar*. Barcelona: Paidós.
- Monserrat, C. (2006). *Benestar i acolliment d'infants en família extensa: percepcions, avaluacions i aspiracions dels principals agents implicats*. Universitat de Girona. Tesi doctoral.
- Musitu, G.; Román, J.M. i Gutierrez, M. (1996). *Educación familiar y socialización de los hijos*. Barcelona: Idea Books
- Nardone, G.; Giannotti, E. i Rocchi, R. (2003). *Modelos de familia*. Barcelona: Herder.
- Navarro, M.I. (2002). *La intervención psicosocial con familias multiproblemáticas; la perspectiva ecológica*. Universitat de Valencia. Tesi doctoral.
- Palacios, J. (1987). Contenidos, estructuras y determinantes de las ideas de los padres. *Una investigación empírica*. *Infancia y Aprendizaje*. 39-40. pàgs.113-136.
- Palou, S. (2004). *Sentir y crecer. El crecimiento emocional en la infancia*. Barcelona: Gradò.
- Phillips, A. (2003). *Saber dir no*. Barcelona: Empúries.
- Pourtois, J.P. (1984). *Eduquer les parents ou comment stimuler la compétence en education*. Bruselas: Labor.
- Programa del nin sa (1998). *Gerència d'Atenció Pimària de Mallorca*. Balears: Insalud.
- Requena, M. (1993). Formas de familia en la España de hoy. A Garrido, L. i Gil, E. (eds.) *Estrategias familiares*. pàgs. 249-270. Madrid: Alianza.
- Riera, M.A. i Ferrer, M. (2003). *Nous programes socioeducatius adreçat a la millora de les relacions parentals en els primers anys de vida*. *Educació i Cultura*. núm.16. pàgs. 113-125. Servei de Publicacions de la Universitat de les Illes Balears.
- Riera, M.A. i Ferrer, M. (2003). *Espacio Familiar 'Camp Redó': Un enfoque comunitario y preventivo en la intervención con familias*. *In-fan-cia*. núm. 88. pàgs. 29-32.

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	10991 - Estratègies d'Intervenció amb Famílies a la Primera Infància
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

- Riera, M.A. i Ferrer, M. (2007). Les cadres de la relation avec les familles: vers la participation des parents. *Le Furet*. núm. 54. pàgs. 6-8.
- Rodrigo, M. J. (2005). Ponència La resiliencia parental en familias de riesgo psicosocial: claves para la intervención grupal. Las Palmas de Gran Canaria. X Congreso Internacional de Educación Familiar.
- Rodrigo, M.J.; Máiquez, M.L.; Rodríguez, G. i Martín, J.C. (2005). El asesoramiento a familias con riesgo psicosocial. A Monereo, C.; Pozo, J.I. (coords.). *La práctica del asesoramiento educativo a examen*. pàgs.139-152. Barcelona. Graó.
- Rodrigo, M.J. i Palacios, J. (coords.). (1998). *Familia y desarrollo humano*. Madrid: Alianza.
- Rodríguez, M. A. (2004). *Un análisis de la educación familiar desde la teoría pedagógica: propuesta de bases fundamentales para un modelo integrado*. Universitat de Valencia. Tesi doctoral.
- Roussel, L. (1989). *La famille incertaine*. Paris: J.Odile.
- Satir, V. (1991). *Nuevas relaciones humanas en el núcleo familiar*. Mèxico: Ed.Pax.
- Schaffer, H.R. (1990). *El context socio-familiar en l'educació de l'infant*. Barcelona: Temes d'in-fàn-cia. Associació de Mestres Rosa Sensat.
- Sluzki, C.E. (1998). *La red social: frontera de la práctica sistémica*. Barcelona: Gedisa.
- Thierney, L. (1976). *Excluded Families*. New York: Columbia University Press.
- Thió de Pol, C. (2003). *Entre pares i fills*. Barcelona: Barcanova.
- Tonucci, F. (2003). *Cuando los niños dicen ¡Basta!*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez.
- Treviño (2006). *Estructura y dinámica de la monoparentalidad en España*. Universitat Autònoma de Barcelona: Tesi doctoral.
- Triana, B. i Rodrigo, M.J. (1985). El concepto de infancia en nuestra sociedad: Una investigación sobre teorías implícitas de los padres. *Infancia y Aprendizaje*. 31-32. pàgs.157-171.
- Triana, B. i Simón, M.I. (1994). La familia vista por los hijos. A M.J. Rodrigo (ed.) *Contexto y Desarrollo Social*. pàgs.271-304. Madrid: Ed. Síntesis.
- Vila, I. (1997). *Entorn social i familiar i intervenció psicopedagògica*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- Vila, I. (1998). *Familia, escuela y comunidad*. Barcelona: Horsori.
- Watzlawick, P.; Bavelas, J.B. i Jackson, D.D. (1991). *Teoría de la comunicación humana*. Barcelona: Herder.
- Werner, E. i Smith, R.S. (1982). *Vulnerable but invincible: a study of resilient children*. New York: McGraw-Hill.
- Wertsch, J.V. (1984). The creation o context in joint problem solving. A Rogoff, L. (ed.). *Everyday cognition: its development in social context*. pàgs. 151-171. Cambridge: Harvard Univ. Press.
- Whitaker, C.A. i Bumberry, W.M. (1991). *Danzando con la familia. Un enfoque simbólico-experiencial*. Barcelona: Paidós.

Altres recursos

- Family Welfare Association (FWA). <http://www.fwa.org.uk/>.
- Head Start. <http://www.headstartinfo.org/index.htm>.
- La Maison Verte. <http://www.lamaisonverte.asso.fr/index.htm>.
- Preescolar Na Casa-Educar en familia. <http://www.preescolarnacasa.org>.

